

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و برزنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Historical

تاریخی

بازتاب و ارسال از: لاله

تاریخ حزب کار البانی

انستیتیوی تحقیقات مارکسیستی لنینیستی در جنب کمیته مرکزی حزب کار البانی
چاپ «نعم فراشری» تیرانا ۱۹۶۹

بخش شصت و پنجم

۰۱ جنوری ۲۰۱۵

تغییرات در ساختمان اقتصادی و اجتماعی و نخستین نتایج رشد سوسیالیستی اقتصادی

اجتماعی کردن وسائل عمده تولید و رفم ارضی، ساختمان اقتصادی و اجتماعی کشور را به سوسیالیسم تغییر داد. اینک اقتصاد کشور سه شکل عمده داشت: شکل سوسیالیستی، شکل تولید کوچک کالائی و شکل سرمایه داری. بخش سوسیالیستی شامل می شد بر صنعت، معادن، مراکز برق، حمل و نقل، مخابرات، سیستم مالی، بازرگانی خارجی، بازرگانی داخلی عمده فروشی و کئوپراتیوی، مراکز ماشین و تراکتور، آبها، جنگل ها و منابع زیر زمینی. این بخش در پایان ۱۹۴۷ مواضع مسلط داشت و سهم او در مجموعه تولید صنعتی به ۹۵ درصد می رسید. تولید کوچک کالائی مربوط به اکثریت اهالی زحمتکش بود و ۸۰ درصد مجموعه تولید اقتصاد ملی را تشکیل می داد. تولید کوچک کالائی شامل می شد بر بهره برداری های دهقانان تهیدست و میانه حال و پیشه ورانی که مزدور نداشتند. همه اینها به طور عمده از در آمد کار خویش گذران می کردند. بخش سرمایه داری شامل می شد بر بهره برداری های کولاکان در روستا ها، بازرگانان و قاچاقچیان و پیشه وران و کار فرمایان کوچک شهر ها که مزدور داشتند. سهم این بخش در مجموعه اقتصاد ملی قریب ۵ درصد بود. این شکل اقتصاد به خصوص در بازرگانی تمرکز داشت. در ۱۹۴۷ قریب ۸۰ درصد مجموعه گردش کالا در بازرگانی خرده فروشی بر عهده بخش خصوصی بود. بر طبق این سه شکل اقتصاد، سه طبقه اجتماعی نیز وجود داشت: طبقه کارگر، طبقه دهقانان خرده پا و میانه حال، بورژوازی. طبقه کارگر و دهقانان خرده پا و میانه حال به صورت دو طبقه عمده جامعه در آمده بودند. بورژوازی که قدرت سیاسی و مالکیت وسائل عمده تولید را از دست داده بود دیگر از طبقات عمده نبود. بورژوازی برای دفاع از منافع طبقاتی خویش به مبارزه ای شدید به ضد قدرت توده ئی و ساختمان سوسیالیسم در کشور اشتغال داشت و در این مبارزه از پشتیبانی امپریالیسم بین المللی برخوردار می شد.

حزب در شرایط نوین اقتصادی و اجتماعی، برای عملی ساختن وظائف ساختمان سوسیالیسم، هم شرایط اساسی مساعد به این ساختمان و هم شرایطی را که باعث دشواری بیشتر آن می شدند، در نظر می گرفت.

شرایط اساسی مساعد عبارت بود از: وجود حزب انقلابی مارکسیستی لنینیستی در قدرت و در رهبری کشور، وحدت استوار و پیکار جویانه توده های زحمتکش شهر و ده بر گرد حزب در داخل جبهه دموکراتیک، آبدیدگی انقلابی این توده ها که در مبارزه علیه دشمنان داخلی و خارجی حاصل شده بود، تجربه اتحاد شوروی در ساختمان سوسیالیسم، پشتیبانی جنبش جهانی رهاییبخش ضد امپریالیستی.

شرایط اساسی که ساختمان سوسیالیسم را دشوار تر می ساخت عبارت بود از این که البانی می بایست از حالت نیمه فئودالی مستقیماً به سوسیالیسم برسد، عقب ماندگی در زمینه فرهنگ و آموزش، فقدان کادر، مهندس و تکنیسین و کمبود کارگر متخصص، عدم کفایت منابع مادی و مالی، محاصره کشور به وسیله امپریالیست ها و دول همسایه ای که نسبت به او روشی خصمانه داشتند.

در چنین شرایطی، نخستین وظیفه ای که حزب برای ساختمان سوسیالیسم مقرر داشت عبارت بود از تکامل سریع نیرو های تولید از طریق به کار انداختن کلیه امکانات و منابع داخلی و بهره برداری از آنها. اجرای این وظیفه در عین حال در محدود ساختن و بر انداختن عناصر سرمایه داری، در ساختمان بنیاد مادی سوسیالیسم و بسط مناسبات سوسیالیستی تولید، شرط تعیین کننده به شمار می رفت.

تحولاتی که در ساختمان اقتصادی و اجتماعی کشور اتفاق افتاد به حزب کمونیست البانی امکان داد که تصمیمات مشخصی در تأمین ارتقاء با نقشه اقتصاد و فرهنگ اتخاذ کند. هدف نخستین برنامه های سال های ۱۹۴۷ - ۱۹۴۸ عبارت بود از تقویت اقتصاد سوسیالیستی از این طریق که بسط معادن و رشته های مختلف صنایع سبک اولویت داشته باشد. در زمینه کشاورزی پیش بینی می شد که سطح کشت گسترش یابد، تولید غلاتی که با آنها نان ساخته می شود افزایش یابد و گیاهان صنعتی جدید ترویج شود. در زمینه فرهنگ وظائف اساسی عبارت بود از اشاعه آموزش، بر انداختن بیسوادی و پرورش متخصصان.

به منظور آن که وظائف مربوط به رهبری با نقشه اقتصاد به خوبی انجام گیرد حزب و دولت در ۱۹۴۷ با اتخاذ یک سلسله تدابیر مباردت جستند. بنگاه های صنعتی دولتی سیستم اکتفاء مالی در پیش گرفتند که سیستم جدید رهبری با نقشه فعالیت اقتصادی بنگاه ها بود و به موجب آن هر بنگاه موظف است کلیه هزینه های تولید را از محل در آمد های حاصل از فروش فرآورده های خود تأمین کند و در عین حال به تراکم سرمایه دست بزند.

انتقال بنگاه های اقتصادی به سیستم اکتفاء مالی با سازماندهی جدید کار تکمیل شد که بر اساس میزان های تولید و سیستم جدید پاداش کار بر حسب اصل سوسیالیستی پرداخت مزد طبق کمیت و کیفیت، قرار داشت.

برای آن که امر تراکم و توزیع تمرکز یابد سیستم مالی، بودجه مالیات و وظایف بانک ها تجدید سازمان یافت. بودجه به جای آن که جنبه نیمه اداری داشته باشد به صورت برنامه مالی بنیادی مجموعه اقتصاد توده نی در آمد. مالیات ها جنبه مالیاتی خود را از دست دادند. منابع عمده درآمد بودجه عبارت بود از مجموعه عملکرد بنگاه های اقتصادی و میزان اضافی منافع آنها. بانک دولتی با شعب خود مرکز واحد اعتبارات و حسابداری شد.

حقوق و وظایف کارگران در قانون جدید کار و بیمه های اجتماعی زحمتکشان معین شد. قانون مذکور همچنین ترتیب انعقاد قرارداد های جمعی بین مدیریت بنگاه و کارگران، دستمزد مدت کار و تعطیلات را روشن می ساخت و به ویژه از حقوق خردسالان و مادران دفاع می کرد. به موجب قانون جدید هر یک از زحمتکشان از بیمه های اجتماعی، مقرری پرداختی دولت در حالت بیماری، حادثه کار، پیری و بچه دار شدن برخوردار می گردید.

حزب با ارزیابی صحیح از نقش بخش کئوپراتیوی در ساختمان اقتصاد سوسیالیستی، تحریقاتی را که کجروی آشکار از مشی اقتصادی او بود، مورد نکوهش قرار داد.

به این رسم که کلیه منافع بین اعضاء کئوپراتیو های پیشه وری تقسیم گردد و بخشی از آن برای توسعه تولید کنار گذاشته نشود، خاتمه داده شد. جلوی گرایش به احتکار و جست و جوی حداکثر سود گرفته شد و سیستم پاداش کار بر مبنای سوسیالیستی بر قرار گشت.

به کئوپراتیو های مصرف اکیداً قدغن شد که (آنطور که در برخی از موارد عمل کرده بودند) کالاهائی را که گرد می آوردند دوباره به بازرگانان خصوصی نفروشدند و به منظور آن که کئوپراتیوهای مذکور به گرد آوردن هر چه بیشتر محصولات کشاورزی تشویق شوند میان آنها و کئوپراتیوهای روستائی خرید و فروش یک سیستم ارتباطات نزدیک اقتصادی به وجود آمد.

کئوپراتیو های خرید و فروش مأموریت یافتند که نه فقط محصولات صنعتی را بر روستاها برسانند بلکه محصولات کشاورزی را هم به منظور تأمین منظم خوار بار شهر ها جمع آوری کنند. این اقدام باعث می شد که واسطه ها و محتکران خصوصی از بین بروند و مبادله منظم محصولات روستاها با محصولات شهر ها تشویق شود و از لحاظ مادی باصرفه تر گردد.

اتخاذ این تدابیر در بخش کئوپراتیوی دارای اهمیت اقتصادی و سیاسی مسلم بود و کمک کرد که جنبش کئوپراتیوی بر پایه های درست و استوار قرار گیرد و عناصر سرمایه دار که علیه مشی اقتصادی حزب در ساختمان سوسیالیسم، مبارزه می کردند نتوانند از نقایص موجود بهره بردارند.

حزب بدون آن که به نقش و اهمیت کئوپراسیون در زمینه گردش کالا کم بها دهد عقیده داشت که این فقط پله نخستین است، مبدائی است برای گذار به کئوپراسیون در زمینه تولید کشاورزی. از این جهت در سال های ۱۹۴۷ - ۱۹۴۸ اقداماتی به منظور بنیادگذاری کئوپراتیوهای کشاورزی تولید بر اساس داوطلبی اعضاء آنها صورت گرفت. این نخستین کئوپراتیوهای کشاورزی برای آن که به صورت بهره برداری سوسیالیستی نمونه و مدرن در آیند به پایگاه های مادی و فنی مترقی احتیاج داشتند. به این منظور از همان سال ۱۹۴۷ نخستین مراکز ماشین و تراکتور (م.م.ت) به وجود آمدند.

مراکز ماشین و تراکتور از همان آغاز، بنگاه های سوسیالیستی دولتی در بخش کشاورزی به شمار می آمدند و نماینده شکل خاصی از کمک بزرگی بودند که دولت با شیوه ای منظم و متشکل نسبت به دهقانان رومی داشت تا سیستم جدید یعنی سیستم کئوپراتیوی در روستاها بشکفت و نیرو گیرد. مراکز ماشین و تراکتور نخستین سنگ ساختمان پایگاه مادی و فنی کشاورزی سوسیالیستی بودند. وسیله نیرومند اقدام سیاسی و سازمانی بودند. حزب از طریق آنها فکر ضرورت جمعی کردن کشاورزی و مزایای آن را در روستا پخش می کرد و آن مزایا را در عمل رواج می داد.

یک مسئله بزرگ سیاسی و اقتصادی در برابر حزب قرار داشت که عبارت بود از تأمین نان مردم. دولت توده ای برای حل این مسأله ناچار شد به صدور فرمان های خاصی مبادرت ورزد و مقرر دارد که تولید کنندگان روستا ها باید کلیه مازاد غلات خود یعنی آنچه را که بیش از مقادیر معین قانونی برای بذر و برای معاش هر خانواده است به دولت بفروشند.

دولت از این طریق موفق شد غلات به مقدار لازم فراهم آورد. ولی اجرای فرمان ها در اثر مخالفت دهقانان تولید کننده و در اثر تشبثات دشمنان برای سوء استفاده از مخالفت مذکور، با دشواری ها روبه رو گردید. از سوی دیگر، این سیستم جمع آوری غلات هیچ نفعی و هیچ محرک مادبی برای دهقان نداشت تا او را به توسعه سطح بذر افشانی و افزایش بازدهی کشت و کار بر انگیزد. از این جهت در ۱۹۴۸ اصلاحاتی در سیستم جمع آوری غلات وارد شد. مطابق

سیستم جدید هر واحد بهره برداری روستائی اجباراً می بایست مقدار معینی غلات به بهای واحد به دولت تحویل دهد. دهقانان می توانستند محصولاتی را که بیش از این مقدار معین بود برای خود نگهدارند و یا به قیمت هائی بیش از بهای فوق به دولت بفروشند. سیستم مذکور تا حدودی محرک مادی برای دهقان به وجود می آورد که تولید کشاورزی را بالا برد. معذک مسأله را کاملاً حل نمی کرد و موجب بی ترتیبی هائی می گردید که کلیه مازاد را اجباراً جمع آوری می کردند و با مقادیری بیش از حد نصاب معین برای دهقان باقی می گذاشتند.

اصلاحات مکرر سیستم جمع آوری غلات در طی سال های ۴۶- ۱۹۴۸ نه فقط معلول دشواری هائی بود که بر سر راه تأمین نان مردم وجود داشت بلکه از فقدان تجربه در جست و جوی مناسب ترین شکل های ارتباط شهر و روستا نیز ناشی می شد.

در ۱۹۴۷-۱۹۴۸ توده های زحمتکش مساعی عظیمی برای انجام برنامه ها به کار بردند و علاوه بر راه آهن تیرانا- دورس- پکین، بنگاه های صنعتی جدید ساخته شد و ظرفیت تولید معادن افزایش یافت. در ۱۹۴۷ حجم کلی تولید صنعتی به نسبت ۱۹۳۸ دو برابر گردید.

در این دوره تولید کشاورزی نیز از سطح قبل از جنگ درگذشت. در اثر رواج کشت گیاهان صنعتی جدید، ترکیب سابق کشاورزی به تدریج ولی بدون وقفه، رو به دگرگونی رفت. نخستین گام ها در راه خشکانیدن مرداب ها و آبیاری وزه کشی زمین ها برداشته شد.

تحولات اقتصادی و اجتماعی دموکراتیک و سوسیالیستی که در ایام پس از رهائی البانی صورت گرفت سریع، عمیق و طوفانی بود، و این امر مدیون قدرت توده ئی بود که مظهر دیکتاتوری پرولتاریا به رهبری مستقیم حزب کمونیست به شمار می آمد. دامنه تحولات مذکور مدیون بنیاد وسیع اجتماعی انقلاب سوسیالیستی نیز بود. حزب و قدرت توده ئی در اقدامات خویش به منظور تحول انقلابی کشور نه فقط از طرف طبقه کارگر و دهقانان تهیدست بلکه از طرف دهقانان میانه حال و خرده بورژوازی شهری نیز استوارانه پشتیبانی می شدند.

شکست سخت نظامی و سیاسی که در ۱۹۴۴ بر مالکان بزرگ ارضی و بورژوازی ارتجاعی وارد آمد و پایه های محکمی که قدرت توده ئی در میان توده های وسیع به دست آورد عواملی بودند که پس از رهائی البانی نگذاشتند طبقات استعمارگر سرنگون شده، مبارزه طبقاتی را تا جنگ داخلی بکشانند، اگر چه در این زمینه کوشش های بسیاری به ویژه از طرف امپریالیسم امریکا و انگلستان به کار برده شد. به این طریق طبقات مذکور به شکست بزرگ جدیدی در عرصه سیاسی، اقتصادی و اجتماعی دچار آمدند.

ادامه دارد...